

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K, za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so pošiljne preste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo, kseratili. Kseratila peti-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

3. štev.

V Ljubljani, v soboto, dne 9. januarja 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo Rdečega Prapora, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravištvo Rdečega Prapora, Ljubljana, Dunajska cesta štev. 20.

„Rdeči Prapor“

izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Vseučiliško vprašanje.

Slovenski visokošolci sklicujejo manifestacijski shod, ki bo v nedeljo, ob pol 11. dopoldne v veliki dvorani hotela «Unoin» v Ljubljani. Dnevni red so sestavili tako:

1. Anarhija na avstrijskih nemških univerzah.
2. Slovensko vseučiliško vprašanje.
3. Slovenske vseučiliške zahteve.

Shod se bo torej bavil z vprašanjem, ki se ne tiče nobene posamezne stranke, ampak vsega naroda. Tembolj bi bilo torej želeli, da se izvrši v vsakem oziru uspešno in da pokaže enotno voljo vseh delov naroda. Če se bo to zgodilo, ne moremo vedeti v trenutku, ko to pišemo. Odvisno pa je to v prvi vrsti od prirediteljev in voditeljev shoda.

Vseučiliško vprašanje je nedvomno resno. Pošlo je zlasti resno, odkar se delajo dijakom po vseučiliških razne težave; te so pravzaprav napravile vprašanje akutno. Da mora vsak narod, ki hoče kulturno živeti, spopolnjevati šolstvo, je nedvomno; ampak ustanovitev raznih zavodov ni samo vprašanje volje, temveč je odvisna od nujnosti potrebe in od praktične možnosti. Tako se da razlagati, da je stara zahteva slovenskega vseučilišča ostala vse doslej večalimanj akademična. Naglašala se je, povdarjala se je, a šele v novejšem času se godi to z močnejšim povdarkom. Nenormalne razmere, v katerih živimo v Avstriji, so krive, da postane vsako tako vprašanje, dasi je po svojem bistvu kulturnega značaja, politično. In zaradi tega je nedvomno italijanska zahteva potisnila tudi slovensko bolj v ospredje. Za nas pa postaja tudi brez tega vzroka vprašanje aktualno, ko opazujemo, da je slovenskim dijakom študij na nemških univerzah otežčan.

Naj se pa sodi vseučiliško vprašanje s katerekoli stališča se hoče; na vsak način je vzeti v poštev dejanski položaj in praktične razmere. Ni jih preveč zadev, o katerih nastopajo razni razredi naroda lahko enotno. Tudi v kulturnih vprašanjih so nasprotja in glede na notranjo organizacijo vseučilišča gotovo ne bodo mogle soglašati vse stranke. Pač pa so lahko vsi deli naroda složni glede na temeljno zahtevo: Da se ustanovi slovensko vseučilišče.

To je mogoče. Ampak še več. To je tudi potrebno, če se smatra zahteva resno in če se hoče doseči cilj. Če je to resnično, se mora pa vprašanje formulirati tako, da lahko soglašajo vsi deli. In zaradi tega ponavljamo, da je odvisno od prirediteljev in voditeljev shoda, če bo zborovanje rodilo tisti efekt, ki bo največ koristil stvari.

Shod je sklican in s tem je zdaj računati. Vendar pa moramo reči, da po našem mnenju to ni najsrečnejši način dela za vseučilišče. Nameravan je manifestacijski shod, ki se razlikuje od posvetovalnega zborovanja. Z nedeljskim shodom

se hoče demonstrirati, napraviti se hoče čim močnejši vtisk. Če se pa ima tak namen, bi bilo treba pripravljalnega dela, s katerim bi se na vsak način zagotovil uspeh. Pred manifestacijskim zborovanjem bi bilo potrebno posvetovanje vseh poklicanih delov, ki bi priredilo material tako, da bi bilo na shodu omogočeno popolno soglasje.

Kakor o drugih rečeh, tako se ima pač tudi o slovenskem vseučilišču lahko različne nazore. Nekateri smatrajo juridično fakulteto za najbolj važno, drugi mislijo, da nam je filozofov bolj treba kakor juristov. Na oni strani se želi vseučilišče, kakršna so avstrijska vseučilišča sploh; na drugi pa menijo, da je ustanovitev nove univerze najboljša prilika, da se ustvari nov tip vseučilišča, tip demokratizirane visoke šole, ki bi potrebam slovenskega naroda bolje odgovarjal. Nasprotna mnenja se pojavljajo tudi glede na mesto, kjer naj se ustanovi slovensko vseučilišče: Ljubljana ali Trst, je vprašanje. In menda še nismo tam, da bi moral veljati za renegata, kdor ima o takih vprašanjih svoje mnenje.

A če se hoče doseči enoten sklep, bi bil dogovor pred javnim shodom neizogiben. Če se pa že ni mislilo na to, bi se morali zboru predložiti taki sklepi, o katerih je gotovo, da lahko vsi glasujejo zanje, ne da bi morali siliti svoje prepričanje.

Zaraditega bi bilo tudi nujno potrebno, da izostane na manifestacijskem zborovanju protest proti italijanskemu vseučilišču, ki se napoveduje v nekem listu. V Ljubljani sploh ni potrebe, govoriti o vseučiliškem vprašanju Italijanov — ne za, ne proti. Ampak če se ima resen namen s takim protestom, tedaj je socialni demokraciji sodelovanje onemogočeno. Ako zahtevamo pravico samoodločevanja za svoj narod in se bojujemo za narodno avtonomijo, tedaj ne moramo drugim odrekati pravic, ki jih terjamo zase.

Če se to vpošteva, je enoten nastop vsega naroda brez razlike strank mogoč in tako soglašanje v temeljni zahtevi bi gotovo vresničenju slovenske univerze več koristilo kakor vse negacije. Oni, od katerih je odvisen uspeh, naj premislijo.

O učenju jezikov.

(Kratek prinos novoslovanski ideji.)

Urbi et orbi se je oznanjalo po slovenskem in slovanskem časopisu, da je slovansko vprašanje stopilo v nov štadij, da se je opustila zastarela vseslovanska ideja in da se ima potom novoslovanske ideje iskati po novih potih nove dotike med slovanskim svetom. Kar se je doslej nasvetovalo praktičnih sredstev v dosego te dotike, ne predstavlja nikake ideje; gre le za praktično izvršitev ožjega stika slovanskih žurnalistov, kvečjemu še pisateljev, in za prvi poskus ekonomske dotike po ustanovitvi slovanske posredovalne banke. Skratka bi lahko rekli: Stari panslavizem je bil političnega značaja, kjer se je nekako sanjalo o mogočem združenju političnega dela vseh slovanskih plemen pod vodstvom najmočnejšega ruskega plemena. Novoslovanska struja pa je to brezpomembno papirnato politiko opustila ter jela poudarjati kulturno in ekonomsko dotiko slovanstva. Ekonomska dotika je tehničnega značaja. Trgovina in industrija se razvijata po gotovih tehničnih pravilih, ki jih je določilo znanstvo za vse države, narodnosti in socialne skupine po enakih načelih. Zaraditega pri tej ekonomski stiki ni mogoče govoriti o kaki novi ali slovanski ideji ter se ne more vprašanje ekonomske dotike rešiti drugače, nego po

navadni tehnični poti. Skupne dotike trgovsko-industrijske so pa mogoče le, ako so predpogoji po geografski legi in po potih in smereh svetovne trgovine. Hoteti prisiliti trgovsko dotiko med deželami in kraji, ki nimajo nobene zveze in kjer se trgovina organsko ne more izvesti, je nezmislno. Kjer so predpogoji, se razvije trgovina tudi med plemeni, ki so med seboj docela neenake kulture in celo, ki si stoje sovražno nasproti. Zaraditega se trgovina zlahka razvije med Slovani, Germani, Romani in Turki, mogoče pa je, da se ne razvije med najbolj prijateljskimi in najsorodnejšimi plemeni.

Kulturni stiki nasprotno kot idealni stiki so po drugi strani vsikdar mogoči, in za razvoj slovanskih plemen so tudi neobhodno potrebni. Sveda je tudi tukaj kulturne stike omejiti med plemeni, kjer drugo pridobiva od drugega. Naravni tok kulturnih stikov se razvije le tam, kjer se more opreti pleme nižje na pleme višje kulture, posebno tam, kjer stremi sibkejšje pleme po osvoboditvi tuje romanskega in germanskega kulturnega vpliva in si išče kulturne opore v močnejšem plemenu, kjer so vsi predpogoji, da se kultura prosto in vsestransko razvija. Zaraditega so tudi kulturni stiki med sorodnimi plemeni omejeni.

Vse predpogoje vsestranskega kulturnega razvoja ima gotovo le veliko rusko pleme v ruski državi. Od vseh plemen se je docela samostojno razvijalo med Slovani edinole to. Vsa druga so bila gnetena po političnih razmerah stoletja in stoletja in večalimanj so zapustila prvotna pota lastne kulture po vplivu tujih, germanskih, romanskih, grških in turških plemen.

Poleg ruskega plemena je ohranilo značaj samorasle, dasi manj razvite kulture še srbsko pleme.

Kulturni stiki Slovanov med seboj se dajo torej razvrstiti na dve stopnji: kulturni stiki med Jugoslovani, opirajoči se na pristno srbsko kulturo, pa vseh Slovanov z oporo na svetovno kulturo ruskega plemena. Pri kulturnih stikih pride v prvi vrsti v poštev vprašanje jezika.

Morda najboljši odgovor glede dotike in učenja jezikov dobimo po izkušnji na sebi. Kot Slovincu mi je bila mogoča prva izobrazba (od leta 1869 naprej) na nemški gimnaziji. Domača literatura je bila takrat še precej v povojih, o znanstveni literaturi ni bilo še govora. Meni, kakor tudi vsem mojim sošolcem je bila pristopna zgolj nemška literatura, nemška kultura, nemška civilizacija. Ako se mladenič dolgo dobo osmih let ali učiti v tujem jeziku, ako se mu podajajo literarni proizvodi le tujega jezika, ako se mu kažejo kulturni pojavi le tujega naroda, je gotovo, da se mu zajezi pot do razvoja lastne narodne individualnosti. V šoli so mene in nas vse prepričali o zaostalosti slovenske kulture, zaraditega je bilo zame naravno, da sem se, boreč se proti vsiljevanju le germanske kulture, hotel osvestiti in osamosvojiti s tem, da sem se jel učiti francoskega jezika, da tako dobim pristop v ono najvišjih svetovnih kultur. Instinktivno in reaktivno sem prišel na to misel. Učil sem se torej z vso vnemo francoskega jezika skoraj tri leta, čital kurzivno tudi težja dela, leposlovna in filozofska. Izstopivši iz gimnazije sem postal domači učitelj v pristni francoski družini ter se mi je prigodilo, da na prvo, ne posebno zamotano vprašanje v francoskem jeziku niti nisem razumel, zakaj gre. Tri dolga leta sem žrtvoval, da bi obvladal jezik, in prepričal sem se pri prvem srečanju s Francozi, da poznam francoski jezik le «z očmi». Uho mi je bilo mrtvo, jezik zapleten. Treba mi je bilo

novega učenja, vaditi sem moral uho in jezik in stalo me je morda še več truda, nego da bi se bil francoskega jezika učil iznova. Na sebi sem se taktat prepričal, da se vsak jezik uči: »z očmi«, »z ušesi«, »z jezikom« in »z občevanjem«. Ker sem bil le čital, sem razumel le tiskano knjigo, govor mi je ostal tuj, tuj povečjem duh francoskega jezika.

Za časa svojega bivanja v Trstu sem se lotil učenja angleškega jezika. Imel sem edimole priliko poslušati propovedi v angleški cerkvi in nekoliko tednov predavanja v angleščini. Pri tem sem se učil seveda tudi pridno z očmi. Rezultat je bil sličen kakor v francoščini. Pri prvi priliki, ko sem imel praktično rabiti jezik, sem spoznal, da znam angleščino le z očmi in ušesi, ne pa z jezikom. Bil sem Angležu docela nerazumljiv.

Italijanščine sem se učil v Trstu, vspešno z očmi, ušesi, z jezikom in v občevanju z ljudmi ter se je priučil igrati. Razumel sem ljudi, razumeli so oni mene in razumel sem knjige.

Prilike, učiti se slovanskih jezikov, dotlej nisem imel. Ko sem prišel na dunajsko univerzo, je bila ena najiskrenejših mojih želj, stopiti v dotiko s slovanskim dijaštvom in priučiti se slovanskih jezikov, seveda z očmi, ušesi, z jezikom in občevanjem. Vstopil sem v »Akademický Spolek« in po naravni poti v kratkem času zavladal češki jezik. Ko sem prišel kot domači učitelj v Galicijo, sem zavladal v kratkem poljski jezik. Kot član »velikoruske Bukovine« sem zavladal ruski jezik; največ težav so mi delale oči, t. j. cirilica. Srbski jezik sem si prisvojil v dotiki z »Zorasi« skoraj brez vsakega napora. Posebej se razume, da sem v češčini, ruščini in poljščini čital vse vprek, kar mi je prišlo pod roko, le instinktivno sem segel po delih pisateljev velikega imena.

Usoda me je bila končno zanesla tudi na blagoslovljeno Ogrsko, med Madžare in skoraj strastno sem se učil madžarsčine z očmi, ušesi, jezikom in občevanjem in jo kolikotoliko tudi zavladal. Učenje madžarsčine mi gotovo ni bilo važno za popolnitev slovenskega jezika. Učil sem se je, sluteč, da pač nikdar ne bom imel prilike v življenju rabiti ta, sam tako tuj jezik. Slutil sem pa, da se je finsko pleme, ko se je naselilo med slovanskimi, polastilo mnogo pristno slovanskega jezikovnega in kulturnega, in da bi utegnil potoma znanja madžarsčine izvedeti še največ o prvih početkih slovanske kulture na sedaj avstrijskih tleh. Konec prih.

Politični odsevi.

Notranji politični položaj je popolnoma najasen. O spremembah v ministru se razširjajo vsak hip druge vesti, a vse skupaj niso toliko vredne, da bi se zabeležile.

Krščanski socialisti silijo na izpremembo državnoborskega pravilnika in sicer na ta način, da bi čimbolj onemogočili manjšinam gibanje. Pa ni veliko upanja, da bi dosegli svoje nazadnjaške namene. Pač pa kaže to valjevanje, da se čutijo kot vladna stranka.

Med Avstrijo in Srbijo je bilo zadnje dni razmerje že tako napeto, da so pesimisti na vsak način pričakovali vojno. Velika politična nervoznost seveda ni nerazumljiva. Milovanovićev govor v skupščini, ki smo ga zadnjič omenili, ni bil nič laskav za Avstrijo. Za najhujša je pa smatral baron Aehrenthal iste besede Milovanovičeve, ki so se po prvem poročilu glasile, da »je Avstrija zaslužila narod dveh srbskih dežel«. Zaradi tega je avstrijski poslanik v Belemgradu Forgač dobil nalog, da vpraša Milovanoviča, če je res dejal to. Milovanović je odgovoril, da so bile njegove besede slabo prevedene. To je verjetno. Milovanović pravi, da je dejal: »Avstrija je zarobila narod dviju srbskih zemalja.« Zarobiti se pravi pač zaslužiti, pomeni pa tudi »zajeti«. Forgač je vzel odgovor na znanje in je ostal v Belemgradu. Celo srbsko ministarstvo je pa podalo demisijo, toda kralj Peter je ni sprejel. Velemirovici ostane torej na vladi, vsaj do 17. t. m., ko se zopet snide skupščina.

Socialistični poslanec Kazlerović je bil edini v belgrajski skupščini, ki se je upr. sčuvanju na vojno in zahtevam militarizma. Seveda so ga sovinsti proglasili za izdajnika.

Z orožjem rokljajo v Belemgradu, to je res. Ampak res je tudi, da ni v Avstriji vse tako miroljubno kakor bi bilo potrebno. Tudi pri nas, na Dunaju in v drugih mestih, je dosti časopisov, ki kar ne morejo pričakati pokanja pušk in ubijanja. Gotovo so bili zadnji govori v skupščini precej neslani, ampak zaradi takih govorov se ne podirajo države in kdor zaradi besed ščuje najvojno, ima še večji greh kakor tisti, ki včasih ne ve, kaj govori.

Vojne rabuke v Srbiji se nadaljujejo. Tudi Jurček je zopet navdušen. Po znanih dogodkih v srbski skupščini je prišel v belgrajski častniški kazino in ko je bilo tam zbranih približno 100 ofi-

cirjev, je spustil krvavo govoranco, trdeč, da bi najrajši takoj na čelu srbske vojske marširal čez Drino. Čudno je vendar, da nima Peter toliko oblasti nad svojim nezrelim sinčkom, da bi mu prepovedal take budalosti. Ne le da je nevarna neumnost, če čveka fantiči, ki bi imel danes ali jutri dobiti krono na glavo, o vojni in vznemirja s tem duhove, bi bila še večja neumnost, če bise tak mojster skaza postavil na čelo vojski.

Ustaški četovodje, ki so prej strašili po Macedoniji, so že nekaj dni zbrani v Belemgradu. Reči, ki se gode tam, so na vsak način nekam čudne. Takozvani odbor za narodno obrambo je imel sejo, katere so se udeležili glavarji čet, »vojvode« Grigor Skopljanec, Dovezenski, Dmitro in Pejčinović ter oddelni načelnik v ministru za zunanje zadeve dr. Spalajković. Sklenilo se je, da odrine že prihodnji dni prva četa, 2000 mož, večinoma Macedoncev na bosansko mejo. Vrhovno poveljstvo bodo imeli vojvode Dovezenski, Grigor in Skopljanec ter stotnik Dragiša Šabević, ki je bil več kakor pet let pri srbskem generalnem konzulatu v Skopljem in je tam vodil srbsko ustaško gibanje v Macedoniji.

Srbska interpelacija, katero so vložili v soboto v skupščini naprednjaka Stojan Novaković in Stojan Protić ter mladoradikalec Ljuba Stojanović in na katero je odgovarjal Milovanović, se glasi:

1. Kaj je storila srbska vlada pri velesilah za pravice srbskega naroda? Ali je upanje, da se priznajo potrebe Srbije in Črne gore za njih popolno neodvisnost?

2. Ker je mednarodni položaj Bosne in Hercegovine odločilnega vpliva na politično in gospodarsko življenje Srbije in Črne gore, se vpraša, če je srbska vlada storila korake pri velesilah, da se izpolni želja naroda v Bosni in Hercegovini po avtonomiji in samostalni upravi teh dežel pod sultanovo suvereniteto in pod garancijo velesil?

3. Ali si je srbska vlada zagotovila polnopravno udeležbo Srbije na konferenci velesil, da more srbski narod po svojem zastopniku razložiti srbske zahteve, brez katerih izpolnitve ne bi mogel obstajati in da more naznaniti, kaj pričakuje od konference po pravičnosti in mednarodnem pravu?

»Z orožjem v roki mora srbski narod zdaj povedati, kaj potrebuje, da more živeti.« To je dejal naprednjaški poslanec Novaković v srbski skupščini po Milanovičevem govoru. Čeprav se ne sme vsak govor v tem ali onem parlamentu precejevati, je vendar trajno ponavljanje takih besed v zbornicah in v časopisju neveselo znamenje za razpoloženje v Srbiji. Govor Izvoljskega v Peterburgu je vzbujal nado, da se iztreznijo duhovi tudi v Belemgradu. Toda kakor je videti, sovinsti so še bolj razkačeni, odkar je Izvoljski naznanil, da Rusija ne pojde na vojno zaradi Bosne in Hercegovine. Tudi brez pesimizma, ki smatra vojno za neizogibno, so taki pojavi neveseli, ker vzdržujejo napetost na obeh strank Drine in nakladajo narodom tu in tam neznosna bremena. V Srbiji se oborožujejo in posledica je, da se oborožuje tudi Avstrija. Koristi ni od tega ne tukaj, ne tam, ampak drage stroške plačujejo narodi tukaj in tam.

Nova srbska deputacija pojde baje pod vodstvom bivšega notranjega ministra Stojana Protića, najboljšega Pašičevega prijatelja, v Peterburg, da razloži ruskim vladnim krogom dogodka v skupščini.

Tisoč konj je podarila Rusija iz svojih zrebrčarn Srbiji. Tako poroča polkovnik Paunović, ki je bil odposlan v Rusijo, da nakupi konj za topništvo in konjenstvo.

Ruski krvniki divjajo zopet tako barbarsko, da so vse povesti o krvoštvi Indijancev in ljudozrečev prave otroške bajke spričo grozovitosti, ki jih počenjajo sodišča krvavega batjuške v imenu zakona. Dne 1. januarja se je končala pred vojnim sodiščem v Jekaterinoslavi razprava proti revolucijonarjem, ki so se pred tremi leti polastili katarinske železnice. Kar so obtoženci storili, je bilo bojno delo, ki ni imelo z navadnim zločinom prav nič opraviti. A vojno sodišče se ni nič oziralo na to, pa jih je obsodilo 32 na smrt, 12 na do smrti prisilno delo, 39 obtožencev je bilo oproščenih. Te obsodbe delajo res žvitišk, da jih ne izreka sodišče, ampak razbojniška banda, ki se hoče masčevati za to, ker ni bila sama poklana in pobita. 32 smrtnih obsodb v enem hipu — to je pač tako razburljiva brutalnost, tako zverinjskega čuta plod, da bi moral biti pravi čudež, če ne bi taka bestialnost vnovič podkurila ogenj revolucije, ki itak tli pod pepelom. A s tako bando simpatizirajo naši »Novoslovani«!

Na Ruškem je bilo na novega leta dan razven onih 32 revolucionarjev, o katerih smo že poročali, v Jekaterinoslavi še 9 oseb obsojenih na smrt; razven tega so v Harkovu dva, v Jekaterinodar sedem, v Lodžu pet in v Orlu dva obsojenca usmrtili. Vsega skupaj se javlja 50 izrečenih in 13 izvršenih smrtnih obsodb.

V ruski dumi je vodja kadetov Mijukov predlagal resolucijo, ki izreka svoje ogorčenje nad vsakdanjimi smrtnimi sodbami. Nazadnjaška desnica je začela razgrajati, predsednik je pozval govornika na red, na to je pa Mijukov zapustil zbornico. Z njim so odšli kadetje in socialisti.

Domače vesti.

Za slovensko vseučilišče v Ljubljani. Prejeli smo in priobčujemo: Slovenske visokošolci vabijo vse Slovence in Slovenke na manifestacijski shod za slovensko vseučilišče, ki bo v nedeljo, 10. januarja 1909 ob pol 11. uri dopoldne v veliki dvorani hotela »Union« (vhod iz frančiškanskih ulic). Dnevni red: 1. Anarhija na avstrijskih nemških univerzah. 2. Slovensko vseučiliško vprašanje. 3. Slovenske vseučiliške zahteve. Manifestirajte z obilno udeležbo za upravičene slovenske zahteve! V nedeljo, dne 10. januarja 1908 ob pol 11. uri dopoldne se vrši v veliki dvorani hotela »Union« velik manifestacijski shod za slovensko vseučilišče. Na tem shodu hočemo protestirati proti neznosnim razmeram, ki so zavladale v zadnjem času na avstrijskih nemških vseučiliščih, proti terorizmu nemško-nacionalnega burševstva, proti pristranskemu postopanju akademičnih oblasti, manifestirati za slovensko vseučilišče v Ljubljani; zahtevati takojšnjo ustanovitev slovenske pravne fakultete v Ljubljani in kot provizorij popolnega slovenskega vseučilišča državne stipendije za slovenske docente. Shod naj bo impozantna manifestacija Slovencev v Ljubljani. Zato vsi do zadnjega na shod!

Baron Schwarz baje zapusti palačo deželne vlade v Ljubljani. Celjski »Narodni Dnevnik« trdi, da ga je ministrski predsednik baron Bienenrth pozval, naj vloži prošnjo za vpokojitev. Z druge strani se pa prorokuje, da pride na njegovo mesto bivši sežanski okrajni glavar Laharnar, ki so ga lani pri državnozbornih volitvah kandidirali klerikali proti Štreklju. Laharnar službuje zdaj v Črnovicah v Bukovini. Pravijo, da je dober birokrat; posebno modernih nazorov ni kazal v Sežani. Če se je v Črnovicah kaj naučil, bo morda zdaj kaj drugače gledal na socialno življenje. Klerikalizma pa vendar ni odložil. Sicer se bo pa itak kmalu pokazalo, kaj je na vseh teh vesteh resnice.

Liberalni občinski klub v Ljubljani je imel zadnje dni sejo, ki je bila prav živahna in zanimiva. Gospod Josip Turk je bil seveda zelo indigniran, da se je upal gospod Majer kandidirati proti njemu pri deželnozborni volitvi in je zahteval, da ga izključijo iz kluba. Gospod graščak je bil hudo razburjen in je ad oculos demonstriral, kakšno energijo bo razvijal, če se razjezi v deželnem zboru. Ampak gospod dr. Tavčar, ki je pri volitvah pridno korteširal zanj, ga je tolažil, češ, saj je izvoljen; kaj bi se zdaj še jezil? Kandidirati sme baje vsakdo in kandidatura proti Turku še ni crimen laesae maiestatis. Turk je sicer razlagal, da tu ni bla ubena desceplina in desceplina more bit, ampak končno se je vendar potolažil. Ali tedaj se je spomnil dr. Tavčar, da sta dva druga, večja grešnika v klubu, dva učitelja, ki morata zdaj kakor Herkules na razpotju skleniti, ali na desno, ali na levo. Likozarja ni bilo na seji, Dimnik si pa ni dolgo belil glave. Vzel je klobuk, pa je šel. In zdaj se je Turku ohladilo srce.

Mednarodnost je največji greh, ki ga morejo naši nacionalisti očitati socialni demokraciji. Mednarodnost pomeni narodnjakarskim modrijanom toliko kolikor breznarodnost, protinardnost, izdajstvo, efialstvo, judeževstvo. Kaj bi neki gospodje, ki imajo menda celo na spodnjih hlačah trobojne trakove, rekli, če bi si drznili povedati jim, da sami niso nič, prav nič boljši? Pa si vendar drznemo? Vzemimo n. pr. poštne uradnike. O njihovem narodnjstvu ne dvomi nihče. Kaj! Oni so v nacionalizmu že to kar Nietzschejev »Übermensch« v organskem svetu. In vendar, vendar — tudi ti, Brutus? Da, tudi hipernacionalni gospodje poštni uradniki so — strašno! — internacionalni. Člani društva poštinih uradnikov so, ki obsega vso državo. Nam iskariotskim socialnim demokratom je to seveda docela razumljivo; kaj naj pa dosežejo poštni uradniki, če ne nastopijo združeni po vsej državi, kateri služijo? A v tem društvu korespondirajo — prosim, pazite, da ne omedlite — nemško. In plačilne znamke imajo — nemške. Mi smo Judeži, pa zopet razumemo, da morajo deli društva tako korespondirati, da se razumejo. Ampak kaj porečejo narodnjakarji?... Ves delavski boj bi bil burka, če se ne bi delavci združevali tako, da so močni, torej brez obzira na meje. Ampak mednarodno organizirani delavci so »izdajalci svojega naroda«. Kdaj bodo ekskomunicirani poštni uradniki? In kdaj se mnogi drugi, ki so prav tako mednarodno organizirani? Kdaj predvsem podjetniki, ki so v »Industriellenbundu«?

Čudno oliko ima žel. uslužbenec Hofman v Skofji Loki. 2. januarja 1909 je prišel v Skofjo Loko delavec Krizner z delavsko legitimacijo po delavski listek do Ljubljane. Mogočni g. Hofman delavcu karte ni hotel dati, češ, da se dajo samo v pondeljek. Delavec je zahteval pritožno knjigo; tudi te ni hotel dati, tako da se je moral delavec peljati brez vsake karte v Ljubljano in plačati kazen. Vprašamo g. postajenačelnika, zakaj ne pouči g. Hofmana, kako se je vesti v takih slučajih?

Nesreča. V pondeljek 4. jan. se je zgodila v Mathianovi delavnici v Ljubljani velika nesreča. Cirkularna žaga je odtrgala delavcu Lovrencu Arharju iz Spodnje Siške na levi roki vse štiri prste. — Taka je rizika dela!

Tršaški narodnjakarji so si v svoji duševni revščini napravili metodo za boj proti socialni de-

mokraciji, ki se jim zdi morda zelo modra, pa je v resnici prav tako smešna, kakor vsa politikatega konfuznega solzarstva. Karkoli se pripeti takozvani Narodni delavski organizaciji, razglašajo po svojih plitvih listih za delovanje proti slovenskemu delavstvu. Cela ta krumirska garda sicer ni tako važna, da bi bilo vredno, resno polemizirati z njo; ampak če misli v svoji megalomaniji, da sme sebe identificirati s slovenskimi delavci, tedaj zahteva človekoljubnost, da se ji priporoči nekoliko mrzlih obkladkov. Vsaka klofuta, ki doleti stavkokazno četo, je na korist slovenskim delavcem, ki so organizirani vse drugje kakor v tržaškem «Narodnem Domu». Če bi imela vsa ta organizacija kaj pomena, bi se slovenski delavci jezili, kadar stoka v njihovem imenu; tako se ji pa smejo!

Učitelj Likar je postal odbornik zizibambulske garde, ki se je v Ljubljani zbrala pod imenom «Narodne Delavske Organizacije». To je seveda njegova privatna stvar. Kot oseba je gospod Likar lahko tudi član organizacije fabrikantov. Vsekakor je pa za učitelja nekoliko dni po shodu v «Mestnem Domu» čudno, da se pridruži filijalki tiste liberalne stranke, iz katere so učitelji pravkar izstopili. Na učiteljskem shodu se je s posebno krepkim povdankom naglašalo delo med ljudstvom in za ljudstvo. Tudi simpatije do delavstva so igrale neko ulogo. Od inteligentnega človeka bi se pa dalo pričakovati, da razume značaj take «Delavske» organizacije, kakršna je takozvana «Narodna». Med mnogimi modrimi reki Kristusovimi je jako moder ta, da nihče ne more služiti dvema gospodarjema. Liberalna stranka je pa v svojem bistvu protiljudska, kar so učitelji sami še pred nedavnem naglašali; zatoorej ne more nobena njena organizacija služiti ljudstvu. Še več: Zizibambulska garda more delavstvu le škodovati. Delavstvo potrebuje organizacije za boj, organizacije, ki more služiti njegovim, delavskim interesom, ki se torej lahko bojuje s podjetniki in z delavskimi izkoriščevalci sploh. «Narodna Delavska», filijalka liberalne klike, mora pa delavstvu preprečiti tak boj. In če učitelj ne razume tega položaja, je res žalostno. Zakaj pa učitelji sami doslej niso dosegli ničesar? Zato ker so vedno pričakovali dobrot od liberalne stranke, pa jih niso čakali nikoli; zato ker se niso mogli bojevati in ker se brez boja ne more zmagati. Zavedno delavstvo pač razume ta položaj in zato bo smatralo za svojega sovražnika vsakega, kdor se stili med zizibambule.

Kranjska liberalna stranka ima dne 2. svečana zbor zaupnikov. Baje je bil nameravan že meseca decembra, pa so ga odložili. V liberalnih krogih govore o tem shodu toliko, da bi moral zborovati vsaj dva tedna, če bi imel izvršiti vse, kar se mu pripisuje. Od vsega, kar se sliši, je najbolj verjetno, da se bodo gospodje kregali. V tem oziru se napovedujejo velike reči. Baje se pripravljajo mlado-liberalci, to so večinoma tisti, ki so se kot dijaki rotili, da jih nikdar ne dobi liberalna stranka, na «radikalen» nastop. Zbrati se hočejo okrog Hribarja in marsirati proti Tavčarju. Ampak vrag naj razume, kaj naj se tedaj porodi radikalnega. Dokler je imela liberalna stranka še kaj življenja, je bil Tavčar na svoj način radikalec, prav Hribar pa je bil že davno vodja oportunistične in slogaske struje. Sicer so pa te špekulacije mladih sploh nepotrebne. Liberalna stranka sama ne verjame več v svoje življenje; čemu torej po sili galvanizirati mrliča? Svoje specifične politične naloge ni liberalna stranka nikoli razumela in je nikoli ne bo. Zato je ne le nepotreben, ampak narodnemu življenju celo škodljiv organizem. Popokljejo naj jo; zdaj je najprimernejši čas za to. Dokler je še kaj sloge, ji zapoje še Jeglič: «In paradisum deducate cum angeli»...

Popravek. Na občnem zboru N. D. O. v Ljubljani v nedeljo dne 3. t. m. ni bilo okoli 300 delavcev, kakor je poročal «Slovenski Narod», nego so šli vsi udeleženci skupaj le dobro tretjino gorenjega števila. To popravljam zaradi tega, ker spravlja «Slov. Narod» to vest v stik z mojim imenom. Mlinar.

Zopet eden. Mestni magistrat je preskrbel mastno službo Adolfu Ribnikarju kot protiuslugo za vse, kar je Ribnikar liberalcem dobrega storil. Nar. del. organizacija se je Ribnikarju že splačala. Sedaj je pa mestna hranilnica plačala usluge drugega — imenovala je za uradnika z lepimi prejemki časnikarja Rodeta. Najbrže zato, ker je priobčil v «Narodu» zlagano vest o stališču soc.-dem. napram slov. vseučilišču. Govekar, Ribnikar, Rode i. t. d. — so dokazi, da v Ljubljani na magistratu ni korupcije! Na zdar!

K imenovanju Rodeta se nam piše, da je bilo prezrtih precej strokovno vse boljše kvalificiranih prosilcev. No — saj razumemo! — Glede Ribnikarjevega imenovanja smo izvedeli isto. Pa, saj je znano, da je Ribnikar najet v mestno službo, ne da bi pregledoval mestni trg, ampak koval načrte proti soc. demokraciji. Na zdar!

Dopisi.

Collimwood, Ohio. Slovenski socialistični klub št. 2 J. Z. v Collimwoodu prosi slavno uredništvo, da sprejme sledeči protest, sklenjen pri klubovi seji dne 20 decembra 1908: Nekaj slovenskih ča-

sopisov, posebno pa tednik «Glas Naroda» v New-Yorku objavlja v svojih predalih, da se časi v Ameriki boljšajo in da je sedaj obilo dela in služka. Ker pa temu ni tako, pač pa so časi še vedno neznošni, zaslužek le pičel in brezposelnih čimdalje več, usoja si podpisani odbor svariti rojake v stari domovini pred izseljevanjem v Ameriko, kajti tu bi ne našli opevane prosperitete, pač pa le brezposelnost, toraj bedo in pomanjkanje. Končno podpisani klub protestira proti imenovanemu dnevniku, ker slepi ljudi z lažnjivimi podatki o delu. Rojake v starem kraju pa svarimo, da se ne dajo preslepiti in da tisti, ki se nameravajo izseliti, to za sedaj opuste, dokler se v resnici časi ne izboljšajo. Druge slovenske liste pa prosimo, da blagovole ta protest ponatisniti. Slovenski socialistični klub št. 2 J. Z. v Collimwoodu, Ohio. Predsednik Karol Kotnik, Alojzij Škof.

Kranjski deželni zbor.

Včeraj, v petek, je imel povečani deželni zbor svojo prvo sejo z viharjem. Vstop deželnega predsednika barona Schwarza je dal liberalnim po slancem povod za krepak spektakel, kateremu so sekundirali tudi nekateri poslušalci na galeriji. Po časniških glasovih je bila pričakovati rabuka, posebno estetičnega vtiska pa res ni napravila. Aranžirano ogorčenje spominja preveč na — komedijo. Vrhutega pa razgrajanje in psovanje ne služi kdove kako tistemu namenu, ki ga baje imajo liberalci in klerikalci, namreč odpraviti Schwarza od deželnega predsedništva. Zdi se torej, da «radikalni» nastop liberalcev ni bil preveč odkritosrčen in jim je šlo manj za Schwarzovo demisijo, kakor pa za demagogično priporočilo.

Seja se je pričela ob 3/11.

Ko je vstopil deželni predsednik Schwarz, nastane v dvorani vrišč. Liberalni poslanci kličejo: Abcug Schwarz! Vun z njim! Morilec! Lopov! Tiran! Vodja žandarjev! Rabelj! i. t. d. Dr. Oražen kaže s krvjo oskropljeno manšeto.

Ko je po daljšem času nastal mir, se opraviijo neke formalnosti. Potem pozdravi Schwarz deželni zbor. Ko začne govoriti, se ponovi vrišč. Deželni glavar kliče dr. Trillerja in dr. Oražna na red. Liberalni poslanci zapuste zbornico. Po Schwarzovem kratkem nagovoru se vrnejo. Novi poslanci store obljubo. Potem se izvolita v deželni odbor iz splošne kurije profesor Jarc, namesto Šuštersiča pa dr. Pegan. Nadalje se volijo odseki.

Glavar naznani, da so vloženi mnogi nujni predlogi. Klerikalci so vložili predloge:

Za pomnožitev zastopnikov dežele v deželnem šolskem svetu;

O aneksiji Bosne, ki se pozdravlja;
O deželnih dokladah;
O deželnem posojilu 10.000.000 K;
O ustanovitvi deželne banke;
O izpremehi deželnega in občinskega volilnega reda;

O varstvu planin;
O izpremehi lovakega zakona;
O izpremehi deželnega cestnega zakona;
O reorganizaciji deželnih uradov;
O ustanovitvi deželnega zavoda za pospeševanje obrti;

O ustanovitvi slovenskega vseučilišča v Ljubljani;

Liberalci vlagajo predlog o regulaciji učiteljskih plač.

Gangl predlaga, da se odzame vladnemu svetniku Kalteneggerju šolski referat ter da se deželni šolski nadzornik Belar premesti v kakšno nemško pokrajino.

Dr. Triller interpelira deželnega glavarja zaradi žandarjev, ki so konsignirani v Tonhalle, v realki in v Gosposkih ulicah. Glavar odgovarja, da v deželnem dvorcu in v neposredni bližini ni orožnikov.

Socialni pregled.

Podružnice strokovnih organizacij po Slovenskem, pozor! Vsled prepotrebne sestave statistike stanja strokovnih organizacij, prosim, da se mi izpolnjene vprašalne pole takoj vrnejo. Dostavi naj se še povsod: koliko je v l. 1908 novih pristopilo in koliko odpadlo. — Strokovne liste prosim, da ta poziv ponatisnejo.

Anton Kristan.

Strokovni pregled.

Podružnice rudarjev, pozor! Članu 18.373 iz Bruha je neznan tat ukraedel člansko knjižico. Če bo kdo na to knjižico kje zahteval podpore, se ga naj aretira.

Občni zbor kovinarjev avstrijskih je trajal cel teden v mesecu decembru. Med drugimi važ-

nimi določbami, ki jih je sklenil, so tudi naslednje: člani, ki so že sedem let člani zveze, dobe po 14 K na teden brezposelne podpore in sicer osem tednov; člani, ki so že devet let pri zvezi, dobe pa po 15 K na teden devet tednov v letu! Tudi podpora po umrlih članih se zviša na 80 in 90 K, za člane, ki so sedem oziroma devet let pri zvezi. Glede bolniške podpore se je sklenilo, da se z ozirom na slabo konjunkturo ne da uvesti zvišanje prispevkov, ki bi bili potrebni radi bolniške podpore, zato pa se vpelje bolniško-zavarovalni oddelek, ki se bo priglasilo zanj 10.000 članov. Do 1. julija 1909 se bo napravil projekt in razposlal članom v presojo. — Več o tem zboru še prihodnjič.

Pozor — rudarji! V interesu rudarjev je, da naj nikdo ne vstopa pri alpinsko-montanski družbi v Eisenercu in Vordernbergu v delo. Direkcija te družbe je ob novem letu častila delavcem teh rudnikov s tem, da jim je naznanila, da bo znižala akord za — 5 odstotkov!

Tržič. Dne 6. januarja t. l. smo stopili zopet za en korak naprej. Naša vplačilnica Unije predilniških delavcev in delavk v Avstriji je tako narasla, da je Unija vložila pravila za podružnico, ki so bila sredi decembra od kranjske deželne vlade potrjena. In 6. januarja smo konstituirali podružnico, izvolili osemčlenski odbor s predsednikom F. Vovčkom na čelu. Sodrug Anton Kristan je v daljšem govoru očrtal važnost 6. januarja za Tržič ter v jedrnatih besedah narisal pomen Unije za predilničarje tržiške. Lokal podružnice je na Bistrici v Sajevičevi gostilni. — 6. januarja t. l. popoldne je sklicala tudi naša podružnica javen društven shod, na katerem je govoril sodrug Anton Kristan o organizaciji delavskega ljudstva. — Naše organizacije rastejo! Tako tudi mora biti. Delavci, sotrpini — čvrsto na delo, da bomo vsi organizirani!

Darila.

Za mladinsko organizacijo na pekovskem shodu dne 12. decembra na nabiralno polo št. 4 so darovali: Ferdinand Schnapp, Milan Prešeren po 60 vin.; Bogomir Rozman, Franc Otrin, Alojzij Zdravje, Alojzij Pevc, Hans Šepce po 40 vin.; Jožef Kersič, Ivan Škul po 30 vin.; Ivan Pevhne, Ivan Konec, Ivan Javk, Simon Stambolija, Jožef Fajdiga, Karol Kačič po 20 vin.; Jakob Velkavrh 14 vin.; Andrej Dolinar, Josip Sedej po 10 vin. Krajna skupina pekov pa 1 krono. Skupaj 6 kron 34 vin.

5-2

.. Naprodaj je .. v sredini Trbovelj novozidana hiša

pripravna za vsako obrt po nizki ceni.
Vprašati je pri Janexu Barbotu, Loke 268.

Ceno perje za postelje!

En kilogram sivega, osmukanega 2 K, napol belega K 2.80, belega K 4.—, prima puhačega K 6.—, najboljšega prima, opukanega, najlepše vrste K 8.—, puh siv K 6.—, bel K 10.—, prsni puh K 12.—, od 5 kg naprej franco.

Gotove postelje

iz gosto tkanega, rdečega, modrega, rmenega ali belega inleta (pavolnine — nankinga), tuhent, 170 : 116 cm velik in dva blazini, 80 : 58 cm veliki, napolnjeno z novim, sivim, očiščenim, izdatnim in trpežnim perjem K 16.—, z napol puhom K 20.—, s puhom K 24.—, tuhent sama K 12.—, K 14.—, K 16.—, blazinice K 8.—, K 8.50, K 4.—, razpošilja proti povzetju, ne vračunši zavojnino, franco od K 10.— naprej. 52-14

Maks Berger, Deschenitz, 228 (Bohmerwald). Če blago ne ugaja, se zamenjati ali pa vrne denar. — Cenik zastojni in franco.

Klobuke, cilindre in čopice

v najnovejših fagonah in v velikih izberah priporoča

Jvan Soklič, Ljubljana

Pod Trančo štev. 2.

52-9

Svoji k svojim!

Lud. Černe
zlatar in trgovec z urami

ter zapriseženi sodnijski cenilec

Ljubljana, Wolfove ulice 3.

Izborna zaloga briljantnega blaga,
zlatnine, srebrnine in raznih ur.

Lastna delavnica

za popravila in nova dela.
Cene najnižje. So'dna poštežna.

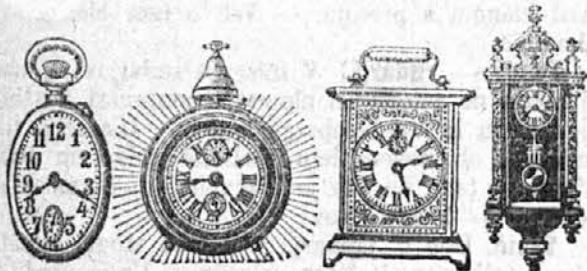
10 zapovedi

za zdravie

lično tiskane, vpošlje poštne prosto in zastoj
lekarnar 24-5

Trnkóczy v Ljubljani.

Dobijo se tudi osebno v njegovi lekarni.



Zastoj pošljem vsakemu in poštne prosto cenik za 5000 ur.

Roskopf Patent K 3-	J-Budilka K 6-
Srebr.-Rosk. 6-	Z bitjem 8-
Železn.-Rosk. 7-	Z godbo 10-
Srebr. z dvoj. plašč. 8-	6 valcnov 12-
Budilka 2-40	Pendel-ura 70 cm 7-
S svet. števil. 3-	Z zvon. bitjem 9-
Z enim zvoncem 5-	Z budilko 10-
Kuhinjska ura 3-	Z godbo 12-

Original, Omega, Schaffhausen, Glashütte, Helios, Amalfa, c. kr. preizkušeno od K 13- Zlatnina in srebrnina po originalnih tvorniških cenah.

Triletna garancija. Ako ne ugaja, zamenja, ali pa se vrne denar. 15-15

MaKS Böhm, Dunaj IV.

Margaretenstrasse 27/20 v lastni hiši.

Sodno zapriseženi cenitelj in izvedenec. Največja in najstarejša tvrdka. Ustanovljeno 1840.

5000 slikanih cenikov zastoj in poštne prosto.

Telefon št. 177

52-12

L. Tomažič

zaloga piva

v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

Gosp. gostilničarjem in p. n. slavnemu občinstvu priporočam

**zagrebačko in
:: češko pivo ::**

Prva slovenska ::

:: modna trgovina

za gospode

Engelbert Skušek

Ljubljana

Mestni trg št. 19

se najtopleje priporoča.

104-24

Globoko izpod cene

prodajam zaradi pomanjkanja prostora: Obleke, površnike, zimske suknje, dežne plašče za gospode in dečke. Najmodernejša konfekcija za dame in deklice. 52-10

Konfekcijska trgovina

v Ljubljani

A. Lukič

Pred škofijo št. 19.

Pozor!

15-12

Kavarna „ILIRIJA“

Ljubljana, Kolodvorske ulice št. 22

se priporoča.

Vsak dan celo noč odprta.

Vsak ponedeljek koncert seksteta na lok ob prosti vstopnici.

S spoštovanjem

Štefan Miholič, kafetir.

Kje se dobe najboljši poljedelski stroji, kakor mlatilnice, gepeljni, slamožnice, čistilnice, preše za sadje i. t. d.?

Edino le pri

FR. STUPICA

v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 1, Valvazorjev trg št. 6.

In zakaj: zato, ker so dotični stroji iz najboljših tovarn sveta, najbolj sestavljeni, ker se istih proda na tisoče in tisoče komadov in se ravno radi tega, ker se jih izdeluje v velikih množinah, dobivajo po nizkih cenah. Moji stroji so povsod jako priljubljeni. — Obračajte se na mojo tvrdko pri nakupu **stabilnih potrebščin**, portland-cementa, travert, železniških šin in druge različne železnine in raznega orodja, nagrobnih križev, tehtnic i. t. d. 24-6

Največja zaloga, najboljše in najcenejša tvrdka za naročanje ozir. nakupovanje!

Čopčev za pleskarje, sobne slikarje, zidarje, mizarje.

Lakov, pristnih angleških za vozove.

Emajlne prevlake, pristne, v posodicah po 1/3, 1/4, 1/2 in 1 kg. 104-8

Jantarjeve glazure za pode. Edino trpežno in najlepše mazilo za trde in mehke pode.

Voščila, štedilnega, brezbarvnega in barvnega za pode; najcenejše in najboljše.

Rapidola, pripravnega za vsakovrstne prevlake.

Brunolna za barvanje naravnega lesa in pohištva.

Olje in mazilo za stroje, olje proti prahu.

Ustanovljeno
1. 1832.

Adolf Hauptmann v Ljubljani

Ustanovljeno
1. 1832.

I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Maščobo za usnje.

Oljnatih barv, priznane najboljše.

Oljnatih barv v tubah, g. dr. Schönfelda.

Firneža, prirejenega iz lanenega olja, kranjskega.

Steklarskega kleja, pristnega, zajamčeno trpeznega.

Glisa, alabasterskega in štukaturnega.

Karbolina, najboljše.

Fasadnih barv za apno.

Barv, suhih, kemičnih, prstenih in rudninskih.

Kleja za mizarje in sobne slikarje.

Vzorcev za slikarje, najnovejših.

Ustanovljena 1847.

52-5

Ustanovljena 1847.

Žovarna pohištva J. J. Naglas

Turjaški trg št. 7 :: LJUBLJANA :: Turjaški trg št. 7

Največja zaloga pohištva za spalne in jedilne sobe, salone in gosposke sobe. Preproge, zastorji, modroci na zmeti, žimnati modroci, otroški yosički i. t. d. Najnižje cene, Najsolidnejše blago.

Pred kratkim ustanovljena.

Na razpolago ima

10.000 hl vina

(mošta) združenih kmetov iz najboljših vinogradnih krajev, kakor: Brje, Skrilje, Dobravlje, Kamnje in drugih bližnjih vasi.

Kmečka delavska

gospodarska zadruga

v Dobravljah, Goriško.

Registrovana zadruga z omejeno zavezo. 14

Zadružno vodstvo!

Lastne kleti.

Priporoča se cenjenim konsumentom, zadrugam, trgovcem in gostilničarjem po Goriškem, Kranjskem, Koroškem, v Trstu in drugod.

Postrežba točna in prava!

Cene zmerno!

Dolnška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 168.

Ljubljani

Telefon št. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.